

שקלא וטריא

סכום על דף היומי

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין
אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן
(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר
(משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא)

לעלו נשמת
דינה ליבא בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

הידושיין בה

לא שטף כל גופו במים אמר רחמנא והאי נמי בר נגיעה הוא שהרי מוציא את לשונו ומגעים במקצתו בגלוי, שמקצת נגיעה שמה נגיעה.

- לענין טבילה כטמון דמי ולא צריך ביאת מים בתוך הפה - ורחץ בשרו במים אמר רחמנא מה בשרו מאבראי אף כל מאבראי. ולמרות שהלשון הוא יוצא במקצת בחוץ, אבל טבילה במקצת לא נקרא טבילה.

מ"מ סבר רבי שצריך להיות מקום ראוי לביאת מים, שלא שתהא חציצה, כמעשה הבא: מעשה בשפחה של בית רבי שטבילה ועלתה ונמצא עצם בין שיניה והצריכה רבי טבילה אחרת - בדומה לדין של רבי זירא שמבאר מדוע אין מביאים מנחה של ששים ואחד עשרונים בכלי אחד משום שאין נבללים עם השמן, למרות שאין הבלילה מעכבת, מ"מ כל הראוי לטבילה אין בילה מעכבת בו ושאינו ראוי לטבילה בילה מעכבת בו. נחלקו לענין הזאה: ומחלוקתן תלויה כיצד לדרוש את הפסוק הבא לגבי הזאה:

והזהה הטהר על-הטמא ביום השלישי וביום השביעי וחסאו ביום השביעי וכבסו בגדיהם ורחץ במים וטהר בערב:

א. רבי מדמי לה לטומאה²² - סבר והזהה הטהור על הטמא ביום השלישי וביום השביעי וחסאו ביום השביעי וכבסו בגדיהם ורחץ במים - דהיינו שחטו על מקום טומאה הוי חטוי.

מיאן ללמוד מטבילה ש'וכבסו בגדיהם' הפסיק הענין. ב. ורבנן מדמו לה לטבילה - סברי וחסאו ביום השביעי וכבסו בגדיהם ורחץ במים - וצריך שיפול על מקום הראוי לטומאה. מיאן ללמוד מטומאה משום טהרה הזאה טבילה הוה ליה למילף.

[עד כאן דף כה עמוד א]

הובא לעיל מחלוקת בין רבי ות"ק האם סירוס בביצים הוי מום גלוי או לא. והגמרא חוזרת לנושא זה ומביאה עוד תנאים שנחלקו בה.

כתנאי: ומעוך וכתות נימוח ונתוק הוא יותר מכרות שנתוק הוא לגמרי, אבל עדיין בתוך הכיס, וכרות, כורתין החוטם שהביצים תלוין בהם הכיסן אבל אינן מנותקין לגמרי.

- א. רבי יהודה אף בביצים - נחשב מום גלוי.
- ב. רבי אליעזר בן יעקב אומר כולם בגיד - אבל בביצים נחשב מום טמון.
- ג. רבי יוסי אומר מעוך וכתות אף בביצים שניכר טפי, נתוק וכרות בגיד אין בביצים לא.

מתניתין

בהמה גסה נקנית במסירה²³, שבעליה מוסרים אותה ללוקח באפסר או בשערה, אבל לא במשיכה שאין דרכה בכך. והדקה בהגבהה אבל לא במשיכה דברי רבי מאיר ור' אליעזר. וחכ"א בהמה דקה נקנית במשיכה:

גמרא

קניני בהמה גסה ודקה

דרש רב בקימחוניא בהמה גסה נקנית במשיכה וכל שכן במסירה²⁴.
אשכחינהו שמואל לתלמידי דרב אמר להו: מי אמר רב בהמה גסה נקנית במשיכה!?! והאנן במסירה תנן ורב נמי במסירה אמר הדר ביה מההיא?
(תירוץ)הוא דאמר כי האי תנא:

דבר לחבירו וכן היה דאמר במציאה ובנכסי הגר מן מסר ליה דליקני דמשמע דמסירה הוי מיד ליד וקשה לר"י דהא אמרינן לעיל כיצד במסירה אחזה בטלפיה כו' דלשון אחיזה בטלפיה משמע שמעצמו אוחזה ולא מסרה לו אדם לכן נראה לרבי דלא בעינן מיד ליד אלא כיון דאמר לך חזק וקני קנה והא דקאמר התם במציאה ובנכסי הגר מאן קמסר ליה דליקני היינו מי אמר לו לך חזק וקני ורשב"ם פ"א אחז בטלפיה אחז במצות המוכר דמשמע נמי מתוך לשונו דלא בעינן מסירה מיד ליד...
²⁴ תוספות ד"ה בהמה גסה בהבנת דברי רש"י.

ניתן לקבל את סיכומי 'שקלא וטריא' השבועיים על הדף היומי במייל arielmarcus5518@gmail.com - נשמח לקבל הערות ותיקונים.

א"ר חייא בר אשי אמר רב היתה לו אצבע יתרת וחתכה: עבד יוצא בהן לחירות. אמר רב הונא והוא שנספרת על גב היד.

מעשה של סבי דנזוניה - דיון האם עבד יוצא בסירוס הביצים

סבי דנזוניה שם מקום לא אתו לפירקיה דרב חסדא אמר ליה לרב המנונא ז"ל צנעינהו! זהו לשון נידוי -דרך כבוד לתלמידי חכמים.

אזל רב המנונא אמר להו מאי טעמא לא אתו רבנן לפירקא? אמרו ליה 'אמאי ניתי דבעינן מיניה מילתא ולא פשט לן! אמר להו מי בעיתו מינאי מידי ולא פשיטנא לנו!?

בעו מיניה עבד שסרסו רבו בבצים מהו: כמום שבגלוי דמי שהרי תלוין בכיס ונכרים מבחוץ או לא הואיל וטמונים בתוך הכיס. לא הוה בידיה. אמרו לו מה שמך. אמר להו המנונא. אמרו ליה לאו המנונא אלא קרנונא יושב קרנות אתה ולא בעל תורה.

אתא לקמיה דרב חסדא א"ל מתניתא בעו מינך - ומוכיח שהוא מחלוקת של רבי ות"ק, כדלהלן:

א. [ת"ק] עשרים וארבעה ראשי אברים שבאדם כולם אין מטמאין משום מחיה לגבי טומאת נגעים כתוב 'לכל מראה עיני הכהן' שתהא הראיה כולה כאחד, ולהוציא מקום משופע ויורד. ואלו הם: ראשי אצבעות. ידים, ורגלים, וראשי אזנים שפת האוזן, וראש החוטם וראש הגוייה²⁵ וראשי דדים שבאשה אבל באיש לא, שאין בולטים כ"כ. ב. רבי יהודה אומר אף שבאיש.

ותני עלה בכולם עבד יוצא בהם לחירות שהוא מום שבגלוי ואינו חוזר, כפי שלמדנו לעיל.

- להלן ההמשך של הברייתא שמביאה את דעת רבי וכן עזאי. והגמרא מוכיחה שרבי מוסיף בין הביצים ובין הלשון, כמו שיתבאר, אבל בן עזאי, למרות שלא מוסיף ביצים והיה אמור להופיע בברייתא אחר דברי ת"ק, מ"מ כיוון שהתנא שמע דברי רבי לפני בן עזאי, סידרו אחרי תנא קמא, שהיה שגור בפיו, ולאחר מכן הוסיף את דברי בן עזאי בסוף.
- ג. רבי אומר אף הסירוס - דביצים.
- ד. בן עזאי אומר אף הלשון.

להלן ברייתא לגבי דיני הזאה, שגם בהם יש דין להזות בחלק 'הגלוי' שבגוף ומבואר דעת רבי שכשהזהה על הלשון של אדם טמא, שמטהר אותו.

הרי מי שהיה מזה ונתזה הזאה על פיו:

- א. רבי אומר היזה.
- ב. חכמים אומרים לא היזה.

אין לומר שכוונתו 'פיו' היינו על שפתיו ובא לחדש שלמרות 'זימנא דחלים' שפתי' שסוגר פיו בחזקה ולא יחשב מקום גלוי, שהרי מבואר בברייתא אחרת לגבי מומים של בכור שנחשב כגלוי, כדלהלן:

תניא על לשונו ועוד תניא ושניטל רוב הלשון רבי אומר רוב המדבר שבלשונו דהיינו מקום פרישת דיבוקו ולמעלה.

עוד דינים בתורה הנצרכים להיות בגלוי וההבדל ביניהם - טומאת שרץ, טבילה והזאה.

ראינו לעיל את המחלוקת בין רבי וחכמים לגבי הלשון, להלן מבאר עולא במה נחלקו ובמה הם מודים לדבריו.

- לענין טומאה דגלוי הוא אצל השרץ - שלומדים מהפסוק דלהלן שטומאת בית הסתרים אינו מטמא אשר יגע בו הזב בדבר שהוא גלוי כידיו, והזב עדיין

²² תוספות ד"ה רבי מדמה ליה לטומאה. וא"ת מאי פריך לעיל מהזהה על לשונו דילמא הזאה שאני דאיתקש לטומאה אבל לענין ראשי אברים מדמינן לטבילה וי"ל דע"כ ליכא לדמיון לטבילה שהרי שן ועין דהוו גלויי לעבד שהוא יוצא בהן לחירות ולגבי טבילה הוו כטמון כדמסיק בסמוך דלא בעינן ביאת מים:

²³ תוספות ד"ה בהמה גסה נקנית במסירה. פ"י בקוטרס בעליה מוסרים אותה ללוקח באפסר כדנתיא לעיל כיצד במסירה אוחזה בטלפיה כו' משמע מתוך לשון דמסירה בעינן מיד ליד וכן פירש ריב"ם ומיית ראייה מהא דאמר בפ"ק דב"מ (דף ח:) מאי לשון מסירה כאדם המוסר

הידושין בה

דתינא וחכ"א זו הדקה וזו הגסה נקנית במשיכה.

רבי שמעון אומר זו וזו בהגבהה ולא במסירה ולא במשיכה.

(קושיא) אלא מעתה פיל לרבי שמעון במה יקנה שאי אפשר להגביהו!?

1. אביי: בחליפין אי נמי בשוכר את מקומו.

2. רבי זירא: מביא ארבעה כלים ומניחן תחת רגליו בסימטא. אבל ברשות המוכר

יש מחלוקת האם בכליו של לוקח ברשות מוכר קנה לוקח או לא.¹⁴ אי נמי בחבילי

זמורות הגבוהים מן הארץ שלושה טפחים, ומכיוון שיוצא בהם מדין לבוד קונה.

סיכום השיטות בקנין בהמה גסה ודקה

שיטה	בהמה גסה	בהמה דקה
רבי מאיר ור' אליעזר	מסירה	הגבהה
חכמים (משנה) ¹⁵	מסירה	מסירה / משיכה
חכמים – ברייתא	מסירה / משיכה	מסירה / משיכה
רבי שמעון	בהגבהה	בהגבהה

[עד כאן דף כה עמוד ב]

¹⁴ תוספות ד"ה אי נמי בחבילי זמורות. פ"י בקונטרס משכחת לה להגבהת פיל בחבילי זמורות הגבוהים מן הארץ שלשה ומעלה עליהן דהגבהת ג' הגבהה היא דנפיק לה מתורת לבוד ולפירושו בכלים לא מצי למימר דליקני מדין הגבהה שיניח כלים תחת רגליו דסתמייהו אין בעוביין שלושה טפחים ולפי ר"ת דמפרש דהגבהה בטפח קני צ"ל סתם כלים אין בעוביין טפח וקשה אמאי נקט חבילי זמורות לנקוט אבנים או עצים ומפרש הרב משולם דלהכי נקט